

ZIELONI

Zielona

Alternatywa

PROGRAM WYBORCZY DLA WROCŁAWIA

WROCŁAW 2023

Spis treści

MIASTO PRYZWOITE	4
STOP POLITYCZNYM SYNEKUROM	4
STOP PROPAGANDZIE SUKCESU	5
SPORT DLA WSZYSTKICH.....	5
STOP POGARDZIE.....	5
NIE DLA URZĘDNICZEGO BIZANCJUM	5
MIASTO OGRÓD	6
OCHRONA PRZYRODY	6
OCHRONA DOLIN RZECZNYCH	7
ZIELEŃ MIEJSKA.....	8
OGRODY DZIAŁKOWE.....	9
ZIELONA EDUKACJA	10
ZIELONY PAS WROCŁAWIA.....	11
OCHRONA LASÓW	12
ZWIERZĘTA W MIEŚCIE	13
CZYSTE POWIETRZE.....	14
CZYSTE MIASTO.....	15
MIASTO W HARMONIJNYM RUCHU	16
SZYBKA KOLEJ MIEJSKA	16
DOSTĘPNE I NIEZAWODNE TRAMWAJE I AUTOBUSY.....	17
NOWA POLITYKA BILETOWA	18
WROCŁAW PRZYJAZNY PIESZYM	19
ROWEROWY WROCŁAW.....	20
PARKOWANIE W PORZĄDKU	21
CZYSTE POWIETRZE.....	22
MIASTO KULTURY	23
UCHWALENIE „STRATEGII DLA KULTURY 2030”	24
SYSTEMOWE WSPARCIE DLA MŁODYCH ARTYSTÓW	24
ROZWÓJ PROGRAMÓW EDUKACJI KULTURALNEJ.....	24
KONIEC ZŁYCH PRAKTYK W INSTYTUCJACH KULTURY	25
WPROWADZIMY 8 ZASAD, KTÓRE PRZYJMIEMY JAKO OBOWIĄZUJĄCE W POLITYCE KULTURALNEJ WE WROCŁAWIU.....	25
PRZYJAZNA SZKOŁA	26
WROCŁAW DLA WSZYSTKICH.....	27
MIASTO OPIEKUŃCZE	28
MIASTO OSIEDLI	30
MIASTO ODDOLNEJ DEMOKRACJI.....	31

Miasto Przyzwoite

Wrocław należy do jego Mieszkanek oraz Mieszkańców i to im powinien służyć! Dziś niestety tworzona jest kasta urzędnicza, a Prezydent śmiało korzysta z komfortów za nasze pieniądze. Ze strony władz miasta czuć pogardę wobec wrocławian i wrocławianek. To musi się zmienić i my to właśnie zrobimy.

Nasze wartości i program będziemy realizować poprzez koalicyjne kontrakty, w przyszłej Radzie Miejskiej. Kontrakty wskazujące jasne cele zmian w naszym mieście oraz kolejne kamienie milowe i daty na drodze ich wprowadzania. Kontrakty, gdzie kwestie personalne sprowadzone będą tylko do tego, kto, będzie wiceprezydentem odpowiadającym, za jaki obszar zarządzania miastem oraz podział funkcji w Radzie Miejskiej, a cała reszta stanowisk urzędniczych i menadżerskich będzie obsadzana w otwartych konkursach. Kontrakty, które będą jawne i publicznie podpisane, których postępy wykonania lub złamanie będzie można stwierdzić bez najmniejszych problemów. Kontrakty, których nigdy nie podpiszemy z PiS, Bezpartyjnymi Samorządowcami, Konfederacją oraz skrajną prawicą, ludźmi, z którymi nikt przyzwoity nigdy się nie będzie układał.

STOP POLITYCZNYM SYNEKUROM

Co zrobimy, aby zatrzymać korupcję polityczną we Wrocławiu?

- Wprowadzimy jednoosobowe zarządy spółek, z prezesami wybieranymi w konkursach.
- Ograniczymy liczebność rad nadzorczych do trzech osób, które będą wyznaczane przez Biuro Nadzoru Właścicielskiego Urzędu Miasta, kończąc procedurę samorządowego Erasmusa+, kupowania za ich pomocą poparcia radnych miejskich oraz tworzenia możliwości dorabiania przez dyrektorów z urzędu miasta.
- Wprowadzimy limity wynagrodzeń w spółkach dla prezesów, którzy nie będą mogli zarobić więcej niż Prezydent Wrocławia.
- Wprowadzimy konkursy na stanowiska kierownicze w Urzędzie Miasta. W komisjach konkursowych zasiądą fachowcy.

STOP PROPAGANDZIE SUKCESU

Co zrobimy dla wolności prasy w Mieście?

- Zlikwidujemy papierową wersję biuletynu wroclaw.pl. Tym samym sprawimy, że Wrocław przestanie być największym wydawcą wrocławskiej prasy oraz oszczędzimy tony papieru.
- Ograniczymy wydatki na promocję, tak aby służyła ona promocji walorów turystycznych naszego miasta, a nie promocji wizerunku Prezydenta Wrocławia.
- Zaprzestaniemy wykupywania artykułów sponsorowanych przez miasto w celu innym niż promocja walorów turystycznych Wrocławia.

SPORT DLA WSZYSTKICH

Co zrobimy, żeby sport stał się dostępny dla wszystkich we Wrocławiu?

- Skończymy z przeznaczaniem czynszów z TBS lub opłat za wodę na nieprzyzwoicie przerośnięte wynagrodzenia zawodowych sportowców. Zaoszczędzone w ten sposób pieniądze rozdzielimy równo pomiędzy kluby i akademie sportowe.
- Zwolnimy młodzieżowe kluby z opłat za wynajem boisk i hal sportowych w zamian za niskie opłaty dla młodych zawodniczek i zawodników.
- Ufundujemy stypendia sportowe dla najuboższych. Stypendia te pokryją koszty ćwiczeń.
- Będziemy dążyć do jak najszybszej sprzedaży klubu sportowego Śląsk Wrocław, a do czasu prywatyzacji zobowiązemy władze klubu do usunięcia ze stadionu przejawów nietolerancji, homofobii i rasizmu.

STOP POGARDZIE

Co zrobimy, aby przywrócić prawdziwy dialog z mieszkankami i mieszkańcami Miasta?

- Utworzymy oficjalne urzędowe profile Prezydenta Wrocławia w mediach społecznościowych, które będą prowadzone przez Biuro Prasowe Urzędu Miasta.
- Zarezerwujemy w kalendarzach Prezydenta Wrocławia i wiceprezydentów czas na spotkania z mieszkankami i mieszkańcami Miasta. Wszystkie osoby mieszkające we Wrocławiu będą miały prawo złożyć przez specjalny formularz wniosek o umówienie spotkania.

NIE DLA URZĘDNICZEGO BIZANCJUM

Co zrobimy w celu zapewnienia przyzwoitego gospodarowania Twoimi podatkami?

- Ograniczymy ilość samochodów służbowych, kierowców. Urzędnicy i pracownicy miejskich spółek będą przemieszczać się pojazdami służbowymi wyłącznie w przypadku takiej konieczności, związanej z wykonywaniem działań w terenie.
- Zlikwidujemy darmowe parkingi pracownicze przy Urzędzie Miasta i spółkach miejskich. W zamian Urząd Miasta zapewni wszystkim urzędnikom, a spółki miejskie swoim pracownikom, bilety roczne na komunikację miejską we Wrocławiu.
- Zamiast tworzyć urzędowe ogrody babilońskie na zapleczu MPWiK, czy przy ul. Hubskiej, będziemy inwestować w otwarte przestrzenie publiczne.
- Prezydent Wrocławia będzie brał udział w wszelkich konferencjach tylko w sposób zdalny lub w swoim czasie wolnym, na własny koszt. A w przypadku naprawdę koniecznych oficjalnych delegacji, będzie podróżował po Polsce pociągiem, a nie limuzyną z kierowcą.

Miasto Ogród

OCHRONA PRZYRODY

Cenne przyrodniczo obszary oraz zieleń naturalna stanowią kapitał przyrodniczy miasta. Od jego stanu zależy jakość świadczonych usług ekosystemowych, dlatego chcemy, żeby ten stan był jak najlepszy. Zdajemy sobie również sprawę, że ochrona przyrody jest zadaniem samorządu, a spowolnienie zmniejszania się różnorodności biologicznej w skali lokalnej jest równie ważne, jak adaptacja miasta do zmian klimatu. Istotne jest, aby obszary przyrodnicze w mieście były możliwie duże, połączone ze sobą korytarzami ekologicznymi (jak aleje, zieleń wzdłuż dróg, torów kolejowych, cieków) oraz niefragmentowane przez infrastrukturę intensywnie wykorzystywaną przez ludzi.

Co zrobimy, żeby skutecznie chronić wrocławską przyrodę?

- Obejmiemy formami ochrony prawnej najcenniejsze przyrodniczo tereny Wrocławia.
- Podejmiemy współpracę z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (RDOS) przy weryfikacji planów działań ochronnych dla obszarów już objętych ochroną we Wrocławiu.
- Utworzymy miejską cyfrową bazę danych o zasobach przyrodniczych i powołamy zespół przyrodników miejskich w celu analizy oddziaływania planowanych przedsięwzięć na przyrodę miasta.
- Jasno zdefiniujemy odpowiedzialność jednostek projektujących i realizujących inwestycje za zgodność z Ustawą o ochronie przyrody i poinformujemy o tym mieszkańców.
- W procesie planowania przestrzennego położymy nacisk na zachowanie i udrożnienie korytarze ekologiczne Odry, Bystrzycy, Oławy, Ślęzy i Widawy.
- Wzmocnimy ochronę dojrzałych i wiekowych drzew jako unikatowych ekosystemów za pomocą planowania przestrzennego i upowszechnienia wiedzy na temat ochrony drzew w procesie inwestycyjnym.
- Podejmiemy edukację mieszkańców w zakresie form ochrony przyrody, będziemy zachęcać do zgłaszania drzew do ochrony pomnikowej, zapewnimy prostą ścieżkę urzędową zgłaszania potrzeby ochrony.

OCHRONA DOLIN RZECZNYCH

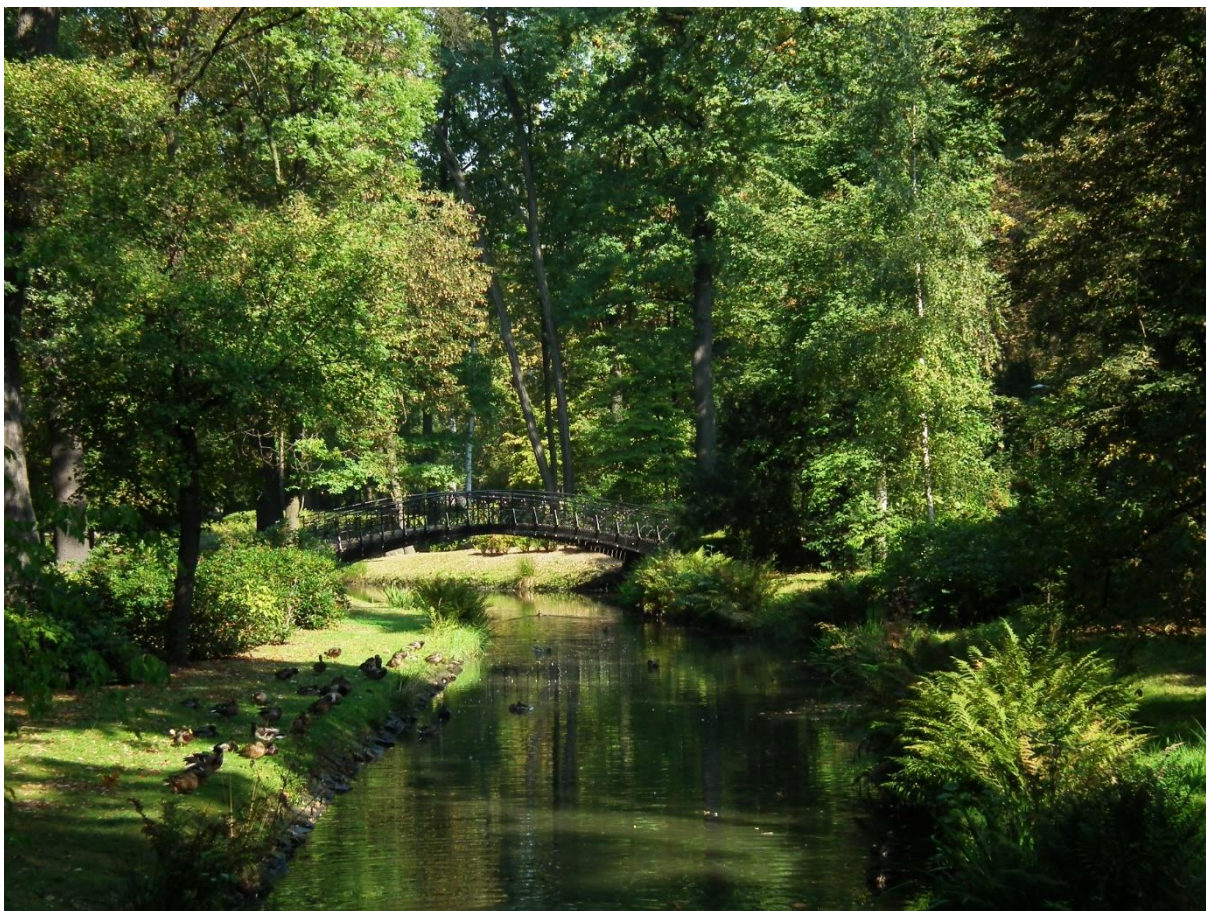

Korytarze ekologiczne rzek pełnią ważną funkcję w ochronie środowiska poprzez napowietrzanie miasta i regulację jego temperatury. Tereny wzdłuż rzek są najcenniejszymi przyrodniczo, a jednocześnie najbardziej wrażliwymi na zaburzenia obszarami. Zdrowa, czysta, bezpieczna i żywa rzeka to rzeka o prawidłowo ukształtowanej zlewni. Chcemy, żeby taką rzeką była Odra i zrobimy dla niej wszystko, co możemy w granicach miasta.

Co zrobimy dla ochrony dolin rzecznych?

- Zrewidujemy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sprzed roku 2019 w dolinach wrocławskich rzek.
- Obejmiemy ochroną część korytarzy ekologicznych Bystrzycy, Oławy, Ślęzy i Widawy jako zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.
- Będziemy zabiegać o renaturyzację środkowego odcinka Ślęzy o długości ok. 5 km we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie RZGW we Wrocławiu.
- Nawiążemy współpracę z PGW Wody Polskie RZGW we Wrocławiu w celu skutecznej realizacji zadania nawodnienia pól irygacyjnych.
- Wzmocnimy ochronę zieleni naturalnej w dolinach rzek i nad ich dopływami, rezygnując z zamiany jej w tereny zieleni urządzonej.
- Będziemy chronić i odtwarzać mokradła (np. starorzecza).
- Zbliżymy mieszkańców Wrocławia do jego rzek poprzez edukację, tworzenie stref rekreacji nad wodą, a także wsparcie dla żeglugi turystycznej.

ZIELEŃ MIEJSKA

Zieleń przyczynia się do poprawy jakości życia w mieście. Jest filtrem pyłów, tłumikiem hałasu, zbiornikiem retencyjnym wody, siedliskiem życia drobnych zwierząt. Umożliwia codzienny kontakt z przyrodą, pełni funkcję edukacyjną i zniwiejsza tzw. deficyt natury.

Co zrobimy dla miejskiej zieleni?

- Kontynuując obecną politykę miasta, będziemy starać się o powszechną i bliską zieleni, tzn. tworzenie enklaw zieleni tam, gdzie jej dotąd nie było i zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej miasta poprzez zazielenianie podwórek, ścian, dachów, odbetonowanie, sadzenie zieleni osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, tworzenie woonerfów i skwerów.
- Tam, gdzie jest to zasadne i możliwe, będziemy priorytetowo zachowywać zieleni naturalną.
- Będziemy zakładać miejskie sady, jagodniki i inne ogrody jadalne.
- Wprowadzimy strefy biocenotyczne w każdym parku, oddając 30% jego powierzchni przyrodzie i sukcesji ekologicznej.
- Będziemy przestrzegać standardów pielęgnacji zieleni, cięcia i pielęgnacji drzew, sadzenia drzew oraz zachęcać do ich przestrzegania podmioty prywatne.

OGRODY DZIAŁKOWE

Ogrody działkowe pełnią ważne funkcje społeczne, chronią wodę i klimat, dlatego warto je chronić i zakładać nowe. Chcemy, by stały się bardziej dostępne dla mieszkańców jako część zielonej tkanki miasta służącej komunikacji i rekreacji. Chcemy również, aby działkowcami mogły zostać osoby nieposiadające działek w Rodzinnych Ogrodach Działkowych (ROD). Zieleń na działkach w naszym zamierzeniu powinna wspierać różnorodność biologiczną miasta.

Co zrobimy dla realizacji tych celów?

- Ochronimy przed likwidacją 1300 ha (4,5% powierzchni miasta) ogrodów działkowych poprzez trwałe zabezpieczenie funkcji tych terenów w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.
- Utworzymy miejski fundusz dotacji dla ROD, którym będziemy zachęcać zarządy ogrodów do podjęcia decyzji o otwarciu wydzielonych części dla potrzeb wspólnych mieszkańców osiedli. Z funduszu będzie można finansować m.in. ławki, małą architekturę na ogólnodostępnych alejkach, ścieżki rowerowe, place zabaw, sadzenie drzew.
- Będziemy tworzyć nowe ogrody działkowe w miejsce tych likwidowanych w wyjątkowych okolicznościach na potrzeby infrastruktury miejskiej i transportowej.
- Będziemy tworzyć ogrody działkowe, społecznościowe, miejskie sady i jagodniki przy drogach dla rowerów, osiedlach, placówkach oświatowych, na miejskich podwórkach.
- Wprowadzimy program edukacyjny wspierający miejskich ogrodników w biocenotycznej i permakulturowej uprawie ich ogrodów.

ZIELONA EDUKACJA

Edukacja to przyszłość miasta, która ułatwia zarządzanie nim przy wsparciu i akceptacji mieszkańców oraz służąca budowaniu świadomego, obywatelskiego społeczeństwa. Chcemy postawić na edukację praktyczną, inkluzywną, dotyczącą wszystkich grup wiekowych i społecznych.

Jak zrealizujemy ten cel?

- Stworzymy czterostopniowy program edukacji klimatycznej i przyrodniczej w szkołach:
  - edukacja w klasach przez nauczycieli - podstawowy i najprostszy sposób realizacji edukacji klimatycznej. W ramach prac Zespołu powstały scenariusze lekcji o klimacie, które można łatwo wdrażać. Scenariusze są tworzone przez młodych dla młodych.
  - edukacja terenowa przez nauczycieli - stworzymy program wyjść w teren uczniów z nauczycielami, aby mogli poznawać swoje najbliższe otoczenie i relacje między jego elementami. Dzięki temu zbudujemy więzi między mieszkańcami a przyrodą, która ich otacza.
  - edukacja teoretyczna przez organizacje pozarządowe - odciążając nauczycieli z dodatkowych obowiązków uruchomimy sieć zajęć prowadzonych przez organizacje pozarządowe, które specjalizują się w tematyce przyrodniczej i klimatycznej.
  - edukacja terenowa ze specjalistami - aby w pełni zaspokoić ciekawość młodych osób dotyczącą ich najbliższego otoczenia, stworzymy program edukacji w terenie prowadzonej przez specjalistów. Nie da się zrozumieć świata, siedząc w szkolnej ławce, zaś wychodząc do przyrody uczniowie będą mogli poznać jej tajniki prowadzeni przez ekspertów.
- Postawimy na lokalność w edukacji przyrodniczej, by uczniowie uczyli się o swoim najbliższym otoczeniu i jego wartości. To, co cenne, nie musi być daleko, dlatego skupimy się na przykładach, które znamy z sąsiedztwa.
- Zapewnimy edukację przyrodniczą i klimatyczną każdemu. Poprzez udział w programach warsztatów, szkoleń i spacerów każda osoba, niezależnie od płci, wieku czy wykształcenia będzie mogła poznać odpowiedzi na nurtujące ją pytania.
- Będziemy uczyć liderów Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. WBO to świetny program umożliwiający rzeczywisty udział ludzi w tworzeniu miasta. Pomożemy im oferując szkolenia i poradniki prawdziwie zielonych projektów.

ZIELONY PAS WROCŁAWIA

Wrocław, miasto położone na żyznej równinie, nie cieszy się dużą ilością lasów wokół terenów zurbanizowanych. Jednak te, które istnieją - łągi nad Bystrzycą, Widawą, Dobrą i Odrą - są cenne i rzadkie w skali kraju, a bezcenne dla dużego miasta. Stanowią obszary klimatochronne, wodochronne i miejsca rekreacji.

Co zrobimy, aby chronić i poszerzać ten zielony pas wokół miasta?

- W tym celu nawiążemy współpracę z ościennymi samorządami (gminami i powiatami) oraz Urzędem Wojewódzkim i Lasami Państwowymi.

OCHRONA LASÓW

Lasy zajmują 7,5% powierzchni Wrocławia, co stawia miasto na dalekiej pozycji w skali Polski. Podobnie jak zieleń naturalna miejskie lasy pełnią ważną funkcję adaptacyjną do zmian klimatu: obniżają temperaturę, podnoszą wilgotność powietrza, przeciwdziałają skutkom wiatrów i upałów, oczyszczają powietrze, tworzą siedliska roślin, grzybów i zwierząt i jako takie wspierają różnorodność biologiczną.

Co zrobimy, żeby zmienić tę sytuację?

- Podwoimy powierzchnię lasów we Wrocławiu, tworząc lasy miejskie lub pod zarządem Lasów Państwowych.
- Będziemy wspierać zalesianie lub sukcesję ekologiczną na wybranych terenach rolniczych (Zielony Klin Wojszycki, Osobowice, Leśnica) oraz na terenach zdegradowanych, np. przemysłowych.
- Będziemy tworzyć tzw. "lasy kieszonkowe" metodą sukcesji ekologicznej na części terenów przeznaczonych pod zieleń, na osiedlach mieszkaniowych i w ich pobliżu.
- Będziemy dbać o zachowanie stref okrajowych i buforowych na granicy lasów.
- Zadbamy o zapisanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zakazu grodzenia lasów, budowy w ścianie lasu, na terenach nieleśnych otoczonych lasami. W ten sposób zapewnimy dostępność lasów dla ludzi i dzikich zwierząt oraz zachowamy korytarze ekologiczne.
- Będziemy promować dbałość o możliwie naturalny charakter miejskich lasów: pozostawianie większości martwego drewna w postaci tzw. świadków i dużych kłód, które najlepiej służą grzybom, mchom, zwierzętom, wspieranie rozwoju podszytu i runa, usuwanie roślin inwazyjnych.

ZWIERZĘTA W MIEŚCIE

Zwierzęta - dzikie i towarzyszące człowiekowi - są pełnoprawnymi mieszkańcami miasta. Wrocław powinien zaspokajać potrzeby dzikich zwierząt, zapobiegać ich konfliktom z ludźmi, przestrzegać ochrony gatunkowej, dbać o dobrostan zwierząt towarzyszących i wolnożyjących, zmniejszać bezdomność zwierząt poprzez inwestowanie w kontrolę ich płodności. Dobrą praktyką jest wsparcie dla osób wolontariackich, pomagających wykonywać Gminie Wrocław jej ustawowe obowiązki w opiece nad zwierzętami.

Co zrobimy dla wsparcia zwierząt?

- Będziemy zapobiegać bezdomności poprzez program bezpłatnych sterylizacji zwierząt właścicielskich i wolnożyjących. Zwiększymy kwoty na wsparcie organizacji społecznych zajmujących się zwierzętami, elektroniczne znakowanie psów i kotów oraz sterylizację/kastrację zwierząt.
- Wprowadzimy postulaty zgłaszane przez organizacje działające na rzecz zwierząt w mieście:
  - połączenie zabiegów sterylizacji/kastracji kotów i psów właścicielskich z zabiegami czipowania zwierząt;
  - utworzenie systemu zwartej, przejrzystej i łatwo dostępnej informacji o procedurze zgłaszania spraw dotyczących zwierząt, programach miejskich dotyczących zwierząt i ich terminach oraz adresach i danych kontaktowych jednostek gminnych zajmujących się zwierzętami;
  - podwyższenie minimalnej ceny zabiegu sterylizacji/kastracji wolnożyjącego kota w zamówieniu publicznym.
- Będziemy dbać o siedliska zwierząt, dbając o miejską przyrodę i zieleni: wyznaczając obszary zieleni naturalnej, powołując obszary chronione, podporządkowując inwestycje w zieleni priorytetowi zachowania wartości przyrodniczych terenu, zachowując korytarze ekologiczne, przestrzegając zaleceń zespołu przyrodników miejskich i standardów pielęgnacji zieleni.
- Ograniczymy możliwości generowania konfliktów między ludźmi a zwierzętami poprzez odpowiednie planowanie terenów zieleni (rezygnacja z ustawiania koszy na odpady w terenach przyrodniczych, egzekwowanie zakazu pozostawiania jedzenia w parkach), zabezpieczanie cennych drzew nad ciekami, pozostawianie drożnych korytarzy ekologicznych, edukację mieszkańców.
- Ograniczymy możliwości kolizji zwierząt z samochodami i szklanymi powierzchniami poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości, ostrzegawczych znaków drogowych, przejść pod jezdniami, systemów zabezpieczeń szklanych wiat przystanków, edukację mieszkańców.
- Przywrócimy sens istnienia ogrodu zoologicznego dzięki zarządzaniu nim przez kompetentne osoby i wznowienie działalności naukowej.
- Będziemy prowadzić pozytywną kampanię informacyjną na temat dzikich mieszkańców Wrocławia.

CZYSTE POWIETRZE

Wrocław, mimo obowiązywania uchwały antysmogowej i stworzenia programu „Zmień piec”, wciąż zajmuje niechlubne, rekordowe miejsca w rankingach światowych miast o najgorszej jakości powietrza. W miesiącach zimowych jakość powietrza jest zauważalnie gorsza, co przekłada się na ok. 1 tys. zgonów rocznie spowodowanych obecnością groźnych związków w powietrzu – pyłów zawieszonych i rakotwórczego bezn(a)pierenu. Poprzez spójną realizację naszego programu antysmogowego, ekologicznego i komunikacyjnego trwale poprawimy jakość powietrza, komfort życia i zdrowie wrocławian i wrocławianek.

Co zrobimy dla redukcji zanieczyszczenia miasta produktami spalania paliw?

- Będziemy powiększać strefę ulic o ograniczonym wjeździe samochodami, szczególnie w obszarach dużego ruchu turystycznego, poprzez budowę deptaków i woonerfów oraz wyznaczanie stref uspokojonego ruchu.
- Będziemy budować atrakcyjność komunikacji miejskiej poprzez stworzenie bogatej oferty komunikacji zbiorowej oraz sieci powiązanych z nią Park&Ride (Parkuj i jedź). Docelowo chcemy ograniczyć o 200 tys. liczbę samochodów wjeżdżających z okolicznych gmin do Wrocławia.
- Przeprowadzimy pilotaże gruntownej termomodernizacji budynków komunalnych i wymiany źródeł ciepła.
- Usprawnimy działanie programu „Zmień piec” zwiększając liczbę wymienianych pieców starego typu oraz wzbogacając program o dodatkowe rozwiązania wspierające efektywność energetyczną.
- Usprawnimy działanie Straży Miejskiej i funkcjonującego w jej ramach Ekopatrolu, którego zadaniem jest m.in. kontrola prawidłowości palenia w piecach zgodnie z obowiązującą uchwałą antysmogową i przepisami krajowymi.
- Zacieśnimy współpracę z radami osiedli oraz szkołami w obszarze edukacji i wsparcia działań antysmogowych i efektywności energetycznej.
- Będziemy współpracować z naukowcami, alarmami antysmogowymi i organizacjami pozarządowymi wypracowując efektywne oraz przyszłościowe rozwiązania w kontekście zmieniających się technologii i pogłębiającego się kryzysu klimatycznego.

CZYSSTE MIASTO

Nasze miasto ukształtowane zostało w sposób odległy do dzisiejszych wyzwań klimatycznych. Niestety, takie myślenie i decyzje polityczne wciąż pokutują przy nowych projektach inwestycyjnych, w których dominuje tzw. betonoza oraz brak rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. Proponujemy zmianę planistyczną z dbałością o wykorzystanie wody deszczowej na potrzeby zieleni i ochronę czystości rzek. Doprowadzimy do pełnej kanalizacji na miarę europejskiego miasta w XXI wieku. Będziemy też walczyć z zaśmiecaniem miasta. Stworzymy Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania, którego zadaniem będzie odbiór i gospodarowanie odpadami w rozsądnej cenie.

Co zrobimy, aby nasze miasto było czyste?

- Doprowadzimy do skanalizowania wszystkich nieruchomości na terenie miasta, pilnując obowiązku podłączenia się do istniejącej kanalizacji.
- W pełni skanalizujemy miasto w przyszłości poprzez planistyczny zakaz budowy nowych budynków bez przyłączenia do kanalizacji ściekowej lub przydomowej oczyszczalni ścieków.
- Wprowadzimy planistyczny zakaz realizacji inwestycji przemysłowych, logistycznych, składowisk odpadów bez wpięcia w sieć kanalizacyjną - oznaczającą w praktyce obsługę przez wozy asenizacyjne lub odprowadzenie nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych.
- Będziemy zachęcać właścicieli domów jednorodzinnych, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie do wykorzystania zasobu wód opadowych na własnej posesji. Przy remoncie i przebudowie infrastruktury gminnej zagospodarowanie wody opadowej i roztopowej na terenie posesji będzie obowiązkowe.
- Rozszerzymy dotacje z programu „Złap deszcz” o nowy fundusz poświęcony większym projektom mającym znaczny wpływ na mikroklimat, ochronę małej retencji i oddziaływanie na większą liczbę mieszkańców i mieszkańek.
- Stworzymy Wrocławskie Przedsiębiorstwa Oczyszczania. Zarządzanie i odbiór odpadów powinno wrócić wraz z całą infrastrukturą i parkiem maszynowym w ręce miasta, przełamując oligopol zewnętrznych firm.
- Miejska spółka Ekosystem nie ma racji dalszego bytu jako spółka od organizowania przetargów na odbiór śmieci. Zadania Ekosystemu zostaną przejęte przez Urząd Miejski, przywracając tym samym przyzwoitość w zarządzaniu miastem.
- Poprawimy jakość i częstotliwość odbioru odpadów, pozwalające na zachowanie czystości ulic i podwojek naszego miasta.
- Nie zgodzimy się na budowę dla spalarni odpadów na terenie Wrocławia. To technologia, na którą nie ma miejsca z punktu widzenia ekologii, troski o klimat i rozsądnego gospodarowania odpadami. Postawimy na inwestycje w recykling, komunalną biogazownię i kompostownię.

Miasto w Harmonijnym Ruchu

SZYBKA KOLEJ MIEJSKA

Wrocławski węzeł kolejowy stanowi szkielet wrocławskiego układu komunikacyjnego. To on rozgranicza wrocławskie osiedla oraz stanowi barierę komunikacyjną porównywalną tylko z wrocławskimi rzekami. Jednocześnie to jego gigantyczny potencjał transportowy dla osiedli peryferyjnych - Leśnicy, Psiego Pola, Świniar, Lipy Piotrkowskiej czy Widawy oraz dla podwrocławskich gmin. Jest to również najlepszy sposób na odkorkowanie Wrocławia. Mimo to od lat widzimy niezdolność władz Wrocławia, ościennych gmin oraz województwa dolnośląskiego w zapewnieniu mieszkańcom i mieszkańcom oferty na miarę niemieckiego S-Bahn. Czas, aby Wrocław wziął na siebie odpowiedzialność za stworzenia tej oferty, stworzenia Szybkiej Kolei Miejskiej na terenie "małej aglomeracji", a w szerszym zakresie we współpracy z sąsiednimi powiatami i gminami oraz województwem samorządowym jako Związek Komunikacyjny Aglomeracji Wrocławskiej.

Co zrobimy dla stworzenia Szybkiej Kolei Miejskiej we Wrocławiu?

- Ponownie uzyskamy dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego sp. z o.o. we Wrocławiu licencję przewoźnika kolejowego, zgodnie z którą spółka będzie mogła przewozić pasażerów również pociągami.
- Obsługą linii Szybkiej Kolei Miejskiej, zorganizowanej przez MPK Wrocław zająłby się wyłoniony w przetargu podwykonawca, w sposób analogiczny do części linii autobusowych MPK Wrocław, na podstawie co najmniej 10-letniej umowy obwarowanej warunkami co do minimalnego standardu taboru.
- Wesprzemy finansowo PKP PLK S.A. w inwestycjach w brakujące przystanki kolejowe na terenie Wrocławia takie jak Wrocław Złotniki, Wrocław Ołbin, Wrocław Jagodno oraz Wrocław Karłowice.
- Pierwsze linie SKM obejmowałyby Wrocław oraz podwrocławskie gminy tworzące małą aglomerację, Wrocławia, a w dalszej kolejności w porozumieniu z powiatami i województwem dolnośląskim do Środy Śląskiej, Jaworzyny Śląskiej, Kobierzyc, Strzelina, Oławy, Jelcza-Laskowic, Oleśnicy, Trzebnicy, Żmigrodu i Wołowa, które by były obsługiwane w takcie co 20 minut w szczycie i co 30 minut poza szczytem.

DOSTĘPNE I NIEZAWODNE TRAMWAJE I AUTOBUSY

Realna długość obecnie planowanych inwestycji w nowe linie tramwajowe to jedynie 7,7 km. To niewiele więcej niż tylko jedna budowana trasa na Nowy Dwór. Do 2030 roku mają powstać tylko 4 trasy tramwajowe na Swojczyce, Maślice, Klecinę oraz krótkie wydłużenie linii na Gaj do szpitala przy Borowskiej. Bez ambitnych planów w zakresie inwestycji w nowe linie tramwajowe, realnego przygotowania się do rozpoczęcia tych inwestycji oraz odważnego poszukiwania środków na ich realizację, rozwój wrocławskiego transportu zbiorowego zatrzyma się na kolejne 10 lat. Niezbędne jest również, podjęcie decyzji i działań, które pozwolą zwiększyć dostępność i niezawodności wrocławskich autobusów i tramwajów, zwłaszcza w czasie przesiadek.

Co zrobimy dla rozwoju sieci linii tramwajowych i autobusowych we Wrocławiu?

- Stworzymy program budowy przepraw dla tramwajów i autobusów pod liniami kolejowymi w formie wiaduktów i przekopów, w tym celu podejmiemy współpracę z PKP PLK S.A. oraz Dolnośląską Służbą Dróg i Kolei zapewniając pełne finansowanie inwestycji.
- Zaktualizujemy Wrocławski Program Tramwajowy, uwzględniając w nim poparte w ramach panelu obywatelskiego nowe linie tramwajowe na Jagodno, Ołtaszyn, Muchobór Wielki i Psie Pole oraz uwzględnimy kluczowe inwestycje w centrum i śródmieściu na ulicach Słowackiego i Szewskiej, Gajowickiej i Raclawickiej, obwodnicy śródmiejskiej oraz na Bartoszowice.
- Przystąpimy do niezwłocznego projektowania wszystkich tras tramwajowych uwzględnionych we Wrocławskim Programie Tramwajowym, aby w ten sposób zapobiec powstawaniu nowych barier lub nowych inwestycji drogowych bez linii tramwajowych, lub rezerw pod nie.
- Będziemy kontynuować wymianę taboru tramwajowego na nowy oraz wymianę taboru autobusowego na nowe autobusy zeroemisyjne.
- Będziemy kontynuować program TORYwolucja, czyli modernizację torowisk na terenie miasta.
- Podejmiemy starania o finansowanie inwestycji tramwajowych i wymiany taboru z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę Klimat i Środowisko (FENIKS), Regionalnego Programu Operacyjnego, Krajowego Planu Odbudowy oraz środków krajowych np. NFOŚiGW, pozyskanie maksymalnej ilości środków zewnętrznych na inwestycje tramwajowe będzie priorytetem.
- Dokonamy generalnego przeglądu i aktualizacji układu linii autobusowych we Wrocławiu i w małej aglomeracji w celu jego optymalizacji pod kątem przesiadek autobus-tramwaj i autobus-SKM oraz utworzymy nowe osiedlowe autobusowe linie zbiorcze.
- Utworzymy nowe buspasy na trasach na duże osiedla obecnie pozbawione połączenia tramwajowego takie jak Psie Pole.
- Będziemy dążyć do zawarcia porozumienia międzygminnego o powierzenie Wrocławowi zadań z zakresu lokalnego transportu zbiorowego przez podwrocławskie gminy w celu pełnej integracji transportu zbiorowego w małej aglomeracji Wrocławia.

NOWA POLITYKA BILETOWA

Polityka Rady Miejskiej Wrocławia wpędziła transport zbiorowy w miście w bezprzykładny kryzys. Wprowadzone w 2020 roku podwyżki cen biletów okazały się katastrofą. Porównując rok 2019 i rok 2022 zauważamy, że podwyżki doprowadziły do spadku liczby użytkowników MPK o 17%. Względem roku 2019 Miasto sprzedało też o 136 tysięcy biletów okresowych mniej. Wiemy, że wrocławianie i wrocławianki chcą poruszać się komunikacją zbiorową, ale niestety są do tego zniechęceni i zniechęcane przez politykę ratusza. Wrocław potrzebuje propozycji, które będą sprawiedliwe oraz naprawdę promujące poruszanie się ofertą MPK. Wrocław potrzebuje nowej polityki biletowej.

Co zrobimy, aby polityka biletowa była bardziej sprawiedliwa i promująca transport zbiorowy?

- Wprowadzimy ofertę "Biletu 365", czyli rocznego imiennego biletu na wszystkie linie za 365 zł (182,5 zł ulgowy).
- Wycofamy się z podwyżek cen biletów wprowadzonych w lipcu 2020 roku.
- Wprowadzimy bezpłatne przejazdy komunikacją miejską we Wrocławiu dla studentów do ukończenia 26. roku życia.
- Zrobimy wszystko, aby ponownie została podpisana umowa z Kolejami Dolnośląskimi i PolRegio ws. akceptowania biletów MPK w pociągach KD i PREG w granicach Wrocławia.
- Wprowadzimy, na wzór Kolei Mazowieckich, system zakupu "Biletów 365" dla klientów biznesowych poprzez zapewnienie zniżki na poziomie 35% na zakup co najmniej 10 "Biletów 365" dla pracowników przedsiębiorstwa jako elementu programów benefitów pracowniczych.
- Będziemy dążyć do zawarcia porozumienia międzygminnego o powierzenie Wrocławowi zadań z zakresu lokalnego transportu zbiorowego przez podwrocławskie gminy w celu pełnej integracji biletowej.
- Będziemy dążyć do wdrożenia na terenie całego województwa systemu podobnego do pomorskiej "Fali" - pełnej integracji taryfowej i rozkładów jazdy na terenie całego województwa dolnośląskiego.

WROCLAW PRZYJAZNY PIESZYM

Miasta przyjazne pieszym to miasta bogate i szczęśliwe. Wrocław niestety wciąż miastem przyjaznym dla pieszych nie jest. Wrocław musi stać się miastem bez barier. Musi być dostępny dla wszystkich, a szczególnie dla pieszych, rodziców z wózkami dziecięcymi oraz osób z utrudnionym poruszaniem się. Wrocław musi stać się miastem, gdzie nikt nie musi omijać samochodów zaparkowanych na chodnikach, wysokich krawężników bądź szukać pochylni, by móc dostać się do budynku. Chcemy Wrocławia na miarę człowieka, na miarę pieszego.

Co zrobimy dla uczynienia Wrocławia miastem bez barier dla pieszych?

- Stworzymy Wrocławski Program Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, którego celem będzie, osiągnięcie wizji zero, czyli zerowej liczby ofiar wypadków drogowych we Wrocławiu, w ramach którego będą realizowane takie działania jak przebudowa infrastruktury i zmiana organizacji ruchu z naciskiem na podniesienie bezpieczeństwa, dogłębna analiza miejsc, w których doszło do wypadku wraz z propozycjami i wdrożeniami zmian, które zapobiegą podobnym wydarzeniom w przyszłości, audyt okolic szkół i przejść dla pieszych, zapobieganie zaślaniu przejść dla pieszych przez parkujące samochody oraz współpraca z mieszkańcami w zakresie tworzenia mapy bezpieczeństwa drogowego.
- Stworzymy Wrocławski Program Chodnikowy z budżetem 40 milionów złotych rocznie na budowę i naprawy chodników, który będzie dedykowany Radom Osiedli i realizować ich wnioski o remonty.
- Będziemy realizować wnioski Rad Osiedli, dotyczące nowych przejść dla pieszych. Utworzymy przejścia dla pieszych w kluczowych węzłach przesiadkowych, takich jak plac Jana Pawła II oraz utworzymy nowe przejścia dla pieszych w ciągu ulic Nowy Świat i Grodzkiej.
- Wprowadzimy uprzywilejowanie pieszych na przejściach w cyklu sygnalizacji świetlnej, cykl musi trwać tyle, żeby osoba z utrudnionym poruszaniem się zdążyła przejść skrzyżowanie na jednym cyklu.
- Będziemy, wzorem Łodzi, ustanawiać strefy woonerf na ulicach śródmiejskich i osiedlowych, z dominującym ruchem jednokierunkowym i wygodnymi ciągami pieszymi.
- Będziemy wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zakazy groduzenia nowych osiedli, w ważnych ciągach komunikacyjnych będziemy wymagać od deweloperów tworzenia ogólnodostępnych ciągów pieszych, tak żeby nie było konieczne obchodzenie nowych osiedli w drodze na przystanek, czy do szkoły.
- Wyprowadzimy miejsca postojowe z chodników na jezdnie, pozostawiając chodniki pieszym oraz zieleni.
- Ułatwimy ruch pieszych do przystanków komunikacji zbiorowej i na węzłach przesiadkowych.

ROWEROWY WROCŁAW

Miasta rowerowe są jednocześnie miastami o najwyższym poziomie jakości życia. Wrocław jest już jednym z najbardziej rowerowych miast Polski, ale wciąż daleko mu do miast zachodniej Europy. Wrocław musi stać się miastem, w którym panują bardzo dobre warunki do jazdy rowerem – zarówno rekreacyjnej, jak i do codziennych podróży. Miastem, gdzie jadąc na rowerze, możemy się czuć bezpiecznie, a jazda jest wygodna. Miastem, w którym żyje się znacznie lepiej niż teraz.

Co zrobimy dla uczynienia Wrocławia miastem przyjaznym rowerom?

- Będziemy stanowczo i rygorystycznie egzekwować stosowanie przez projektantów i wykonawców obowiązujących standardów projektowych i wykonawczych dla infrastruktury rowerowej, dość fuszki.
- Wprowadzimy nowe holenderskie standardy polityki i infrastruktury rowerowej we Wrocławiu w oparciu pięć wymogów i podręcznik centrum informacji i technologii dla transportu i infrastruktury (CROW).
- Zaktualizujemy plan działań rowerowych do 2030 poprzez dodanie do niego konkretnego planu działań – tabeli z budżetem i harmonogramem konkretnych inwestycji do realizacji.
- Priorytetowym działaniem będzie ostateczne uzupełnienie sieci tras rowerowych w centrum Wrocławia, przebudowa najbardziej niebezpiecznych fragmentów sieci na jego obszarze oraz korekta cykli świetlnych tak, aby nie dyskryminowały rowerzystów.
- Zapewnimy co roku co najmniej 30 milionów złotych na samodzielne inwestycje rowerowe w ramach realizacji planu działań rowerowych do 2030.
- Wprowadzimy system automatycznego pomiaru ruchu rowerowego w celu ewaluacji realizacji planu działań rowerowych do 2030 i jego efektów.
- Zwiększymy liczbę stojaków rowerowy przy najważniejszych węzłach przesiadkowych i instytucjach oraz zainwestujemy w większą liczbę zamykanych wiat rowerowych przy miejscach zamieszkania.

PARKOWANIE W PORZĄDKU

Parkowanie we Wrocławiu przypomina Dzikie Zachód, gdzie nie obowiązuje żadne zasady. Problem narasta z każdym rokiem. Działania miasta, straży miejskiej i policji są niewystarczające, a tymczasem nasze bezpieczeństwo i wspólna przestrzeń miasta są coraz bardziej zagarniane przez samochody. Mamy dość przeciskania się między nielegalnie zaparkowanymi samochodami i przyzwolenia na łamanie prawa. Musimy przywrócić prawo i porządek w parkowaniu we Wrocławiu.

Co zrobimy dla uporządkowania parkowania samochodów?

- Nadamy Radom Osiedli kompetencje do samodzielnego decydowania o utworzeniu strefy płatnego parkowania na części lub całości osiedla.
- Osiedla objęte w całości strefą płatnego parkowania, będą uzyskiwać 50% więcej środków do przysługującej im kwoty Funduszu Osiedlowego.
- Zgodnie z rekomendacją panelu obywatelskiego podejmiemy działania na rzecz dalszego stanowczego wzmocnienie egzekucji istniejących zasad w zakresie prawidłowego parkowania w strefie płatnego parkowania połączone z kontrolą przy pomocy samochodów wyposażonych w kamery 360 stopni oraz działania Straży Miejskiej jako służby interweniującej w przypadkach nielegalnego parkowania.
- Wprowadzimy zasadę zero tolerancji dla nielegalnego parkowania, poszerzymy i uprościmy współpracę z wrocławianami i wrocławiankami, stawiając na zgłoszenia nielegalnie parkujących pojazdów przez aplikację Straży Miejskiej.
- Zwiększymy liczbę etatów w Straży Miejskiej w jednostkach dedykowanych do interwencji w przypadkach nielegalnego parkowania.
- Obejmiemy wszystkie parkingi "Parkuj i Jedź" zasadami kontrolowanego dostępu do parkingu, polegającej na wpuszczaniu na parking wyłącznie użytkowników wrocławskiej komunikacji zbiorowej posiadających ważny bilet imienny lub co najmniej 24 godziny bilet czasowy MPK Wrocław.
- Będziemy inwestować w nowe parkingi kubaturowe "Parkuj i Jedź" obok nowo powstających linii tramwajowych oraz przystanków kolejowych.

CZYSTE POWIETRZE

Transport jest jednym z dwóch najpoważniejszych źródeł zanieczyszczeń w polskich miastach. Komisja Europejska uznała Wrocław za jedno z miast najmocniej zanieczyszczonych tlenkami azotu – substancjami ściśle powiązanymi z emisją spalin. Rozwiązaniem, które pozwoli na najszybsze obniżenia emisji, jest wprowadzenie strefy czystego transportu we Wrocławiu. Obecnie na terenie Europy funkcjonuje już ponad 320 stref czystego transportu. To coraz bardziej popularne narzędzie służące obniżaniu emisji z sektora transportu. Poprzez wprowadzenie strefy czystego transportu możemy zredukować emisję PM (cząstek stałych) o 57%, a emisję tlenków azotu o 22%. Czyste Powietrze to lepsze i zdrowsze życie.

Co zrobimy dla redukcji zanieczyszczenia powietrza przez samochodowe spaliny?

- Wprowadzimy strefę czystego transportu we Wrocławiu, na podstawie raportu Polskiego Stowarzyszenia Paliw Alternatywnych, obejmującą swoim obszarem Stare Miasto, Śródmieście, Śródmieście Południowe oraz Wielką Wyspę (Wariant III).
- Harmonogram zmiany kryteriów wjazdu do strefy czystego transportu powinien być od początku znany, dostępny publicznie i zweryfikowany w procesie konsultacji społecznych.
- Strefa czystego transportu powinna być podzielona na części w zakresie kryteriów wjazdu, przyjmując ambitniejsze kryteria (Wariant 2 – Zrównoważony) dla Starego Miasta i Śródmieścia oraz ostrożniejsze kryteria (Wariant 1 – Ostrożny) dla Śródmieścia Południowego oraz Wielkiej Wyspy.
- Docelowo cała strefa czystego transportu powinna zostać objęta zakazem wjazdu samochodów niższych niż norma EURO 7 w 2035 roku dla Starego Miasta i Śródmieścia oraz 2038 roku dla Śródmieścia Południowego i Wielkiej Wyspy, a norma EURO 6 w 2032 roku dla Starego Miasta i Śródmieścia i 2035 roku dla Śródmieścia Południowego i Wielkiej Wyspy.
- Będziemy współpracować z naukowcami, alarmami antysmogowymi i organizacjami pozarządowymi wypracowując efektywne oraz przyszłościowe rozwiązania w kontekście zmieniających się technologii i pogłębiającego się kryzysu klimatycznego.

Miasto Kultury

Czas aroganckich polityków, niekompetentnych urzędników powinien się skończyć, również u nas, we Wrocławiu.

Dlatego proponujemy programu pozytywnych zmian, jakich potrzebuje kultura Wrocławia, jakich potrzebuje Wrocław, by być miastem znanym ze swojej kultury w całej Polsce, Europie.

Wrocław nosił tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku. Był to czas, w którym rozbudzone zostały we wrocławianach i wrocławiankach nadzieje na to, że nasze miasto stanie się choćby drugim Edynburgiem, żeby nie porównywać się do położonych bliżej nas na mapie stolic jak Praga czy Berlin.

Wrocław był znany na świecie ze swojej kultury i sztuki dzięki działalności między innymi osób takich jak: Jerzy Grotowski, Henryk Tomaszewski, Tadeusz Różewicz, Natalia LL, Lech Janerka, czy happeningów Pomarańczowej Alternatywy i Międzynarodowego Studenckiego Festiwalu Teatru Otwartego Bogusława Litwińca.

Chcieliśmy, żeby w nowych czasach tym bardziej był miastem, dla którego kultura jest jednym z ważniejszych wyróżników, kluczowym elementem tożsamości, magnesem, który przyciąga, miejscem, w którym stale buzuje kulturalny ferment i rodzą się nowe, wspaniałe inicjatywy.

I tego właśnie dla Wrocławia nadal chcemy! Żeby na zawsze był prawdziwą stolicą kultury! To miasto na to zasługuje, my na to zasługujemy! Jak tego dokonamy?

UCHWALENIE „STRATEGII DLA KULTURY 2030”

Wypracujemy dokument strategiczny, który powinien zostać przyjęty uchwałą Rady Miasta. Będzie wtedy dokumentem obowiązującym jako plan, program realnych działań do wdrożenia – strategią rozwoju kultury, a nie zbiorem pobożnych życzeń, jak wszystkie komunikowane w ostatnich latach dokumenty tego typu. Wypracujemy i skonsultujemy jego treść ze środowiskiem kultury, ponieważ zdajemy sobie sprawę z tego, jak ważne jest w procesie partycypacji branie odpowiedzialności za rozbudzone nadzieje. Wiemy, jak buduje się zaufanie, dzięki któremu możliwe jest utrzymanie zaangażowania, a rezultatem staje się osiągnięcie poczucia wspólnoty i satysfakcji w środowisku. Chcielibyśmy zaangażować w te prace już wypracowane w ostatnich latach w procesie partycypacji narzędzia i jednostki:

- Grupa Kultura Wrocław jako forum, agora z nastawieniem głównie na aktywność twórców nieinstytucjonalnych, indywidualnych artystów,
- Wrocławska Rada Kultury jako ciało doradcze z ogromnym zasobem wiedzy i doświadczenia,
- powinniśmy też zaprosić do tego procesu instytucjonalnego operatora, który spełniałby funkcję habu kompetencyjnego,
- podmioty instytucjonalne – Instytucje Kultury oraz NGOsy jako głównych graczy w tym polu.

SYSTEMOWE WSPARCIE DLA MŁODYCH ARTYSTÓW

Żeby nie musieli wyjeżdżać z Wrocławia, nie widząc dla siebie przyszłości po ukończeniu szkół artystycznych. Mamy przecież wielu utalentowanych, osiągających sukcesy twórców, o czym świadczą coroczne nagrody Warto przyznawane w wielu kategoriach młodym ludziom. Jeśli nie damy im realnego, systemowego wsparcia na samym początku kariery, większość z nich nigdy nie rozwine się do poziomu wcześniej wymienionych geniuszy artystycznych, a przecież potrzebujemy nowych sław. Na miarę Grotowskiego, Różewicza? A czemu nie? Myślicie, że to niemożliwe? Musimy mierzyć wysoko! Cieszymy się przecież z Nobla! Cieszymy się wszyscy z tego, że Noblistka – Olga Tokarczuk ma siedzibę swojej fundacji we Wrocławiu. Liczymy na to, że przy odpowiednim wsparciu następne, również prestiżowe nagrody będą trafiać do artystów tworzących w naszym mieście. Dlatego potrzebujemy:

- Konkursy dla młodych twórców, nowych inicjatyw kulturalnych, festiwali, nowych organizacji pozarządowych.
- Zobligowanie istniejących instytucji kultury i organizacji pozarządowych do realizowania programów rezydencji, współpracy z młodymi twórcami.
- Potrzebujemy uporządkować temat przyznawania pracowni artystycznych. Uruchomić wreszcie jasny i uczciwy program przekazywania twórcom miejsc do pracy. Jeśli mają się rozwijać i zakorzeniać we Wrocławiu musimy o to zadbać.

ROZWÓJ PROGRAMÓW EDUKACJI KULTURALNEJ.

Dlaczego to takie ważne? Jeśli chcemy, żeby kultura była kluczowym elementem miasta, pasem transmisji wartości i budowania wspólnej tożsamości musimy inwestować również w rozwój kompetencji kulturowych wszystkich mieszkańców miasta. Potencjał jest ogromny, co było widać we wzroście uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych w roku 2016, ale znowu – nie można tego zaniedbać! Musimy postawić na rozwój programów edukacji do kultury i poprzez kulturę we wszystkich grupach społecznych. Szczególnie skupiając się na:

- Dzieciach i młodzieży, która to grupa, co widać bardzo wyraźnie w wynikach badań, potrzebuje większego niż dotychczas myśleliśmy wsparcia wobec doświadczania kryzysów psychicznych, depresji, alienacji, które rosną szczególnie mocno od czasu zachwiania podstawami naszej dotychczasowej egzystencji społecznej najpierw wobec pandemii a później wojny w Ukrainie. To kluczowy i palący problem, na który musimy odpowiedzieć.
- Seniorach, którzy dysponują chęćmi i przede wszystkim czasem, co przejawia się przede wszystkim w rosnącej ilości chętnych do pracy wolontariuszy z tej grupy wiekowej. To właśnie dzięki rozwojowi kompetencji kulturalnych można w każdym wieku czuć się wartościową jednostką, potrzebną społecznie, zakorzenioną i powiązaną z innymi uczestnikami życia kulturalnego.

KONIEC ZŁYCH PRAKTYK W INSTYTUCJACH KULTURY

- Koniec z ukrytym mobbingiem w instytucjach kultury. Powołanie zewnętrznych komisji antymobbingowych, tak, żeby skarga nie trafiała do rąk mobbera tak, jak się to dzieje w tej chwili.
- Zmiany w systemie powoływania dyrektorów instytucji kultury wprowadzenie głównego postulatu Wrocławskiej Rady Kultury, dla którego została powołana i przygotowała jednogłośnie przyjętą rekomendację – ewaluacja dyrektorów instytucji kultury. Ma to być ocena dokonywana przez niezależnych ekspertów badających pracę dyrektora za pomocą ankiet wśród pracowników i publiczności w ostatnim roku kadencji dyrektorskiej. I dopiero na jej podstawie podejmowana ma być decyzja o przedłużeniu umowy lub konkursie na to stanowisko. Przy czym kluczowa jest też zmiana sposobu powoływania członków komisji konkursowych tak, aby przewodniczący komisji nie pozostawał w nadrzędnej roli wobec osób, które do niej powołuje, przez co uzyskiwał de facto decydujący wpływ na wybór dyrektora. Konkursy nie mają być pozorowanymi formalnościami legitymizującymi wcześniej dokonany za zamkniętymi drzwiami dyrektorskiego gabinetu wybór, ale merytorycznymi dyskusjami programowymi.
- Merytoryka, a nie klientelizm. Szacunek jako podstawa współpracy. Urzędnik kultury wykonuje służbę publiczną. Jego rola jest więc służebna wobec społeczności, dla której pracuje. Ma być proaktywny, żyjący kulturą, obecny na wydarzeniach, dobrze skomunikowany ze środowiskiem, znający jego potrzeby, pracujący dla niego. Skończymy z nie transparentnymi, niemerytorycznymi uznaniowymi decyzjami w polityce kulturalnej!
- Lepsza ochrona artystów umowami. A jednocześnie co jest bardzo ważnym postulatem – wszyscy pracownicy kultury powinni być odpowiednio wynagradzani i lepiej chronieni społecznie. Urzędnicy i managerowie z jednej strony, a artyści z drugiej. Dlatego potrzebny jest wzrost płac w instytucjach kultury, zatrudnianie na etatach tam, gdzie stosuje się praktyki umów zleceń. Do tego zmiana praktyk zawierania z artystami umów ad hoc. Potrzebne jest wypracowanie dobrych praktyk w tym polu, by artyści mieli większą stabilizację, pewność zatrudnienia oraz ochronę zdrowotną.
- Potrzebujemy większej ilości społecznych instytucji kultury – są nimi w naszym mieście świetnie działające Kino Nowe Horyzonty i Wro Art. Są to po prostu instytucje prowadzone nie przez jednostki Gminy Wrocław, ale organizacje pozarządowe. W podobny sposób prowadzone są również między innymi ostatnio powstające na osiedlach Centra Aktywności Lokalnej. Uważamy, że miasto potrzebuje więcej tego rodzaju jednostek. Ich operatorzy – poszczególne NGO mają być wybierane w ramach transparentnych konkursów, a nie uznaniowo!

WPROWADZIMY 8 ZASAD, KTÓRE PRZYJMIEMY JAKO OBOWIĄZUJĄCE W POLITYCE KULTURALNEJ WE WROCŁAWIU

- Zasada konsultacji – strategie i programy kulturalne muszą być rzetelnie konsultowane z mieszkańcami, uczestnikami kultury i środowiskami artystycznymi.
- Zasada wolności – artysta powinien być skutecznie chroniony przed wszelkimi formami cenzury, a sztuka przed wszelkimi formami politycznej instrumentalizacji.
- Zasada jawności – decyzje urzędów i instytucji nie mogą być niezrozumiałe, tajne i anonimowe.
- Zasada kompetencji – merytorycznej oceny programów, projektów czy dorobku artystycznego powinni dokonywać wyłącznie eksperci w danej dziedzinie.
- Zasada odpowiedzialności – bronimy prawdy i unikamy nienawiści, sztuka jest ważnym medium obserwacji problemów społecznych, artysta jest istotny dla społeczności.
- Zasada obiektywizmu – regulacje prawne, wybory personalne i procedury powinny służyć podejmowaniu racjonalnych decyzji, przeciwdziałając propagandzie oraz ideologizacji kultury.
- Zasada równości – realizowane programy kulturalne powinny promować parytety i służyć reprezentatywności środowisk i grup odbiorczych, praca w kulturze powinna być odpowiednio wynagradzana i systemowo ubezpieczana.
- Zasada dostępności – realizowane programy i projekty kulturalne powinny przeciwdziałać wszelkim formom dyskryminacji.

Przyjazna Szkoła

Co zrobimy, żeby wrocławskie szkoły stały się bardziej przyjazne?

- Otworzymy Wrocławską Radę Edukacji na nauczycieli, ale też uczelnie ich kształcące, specjalistów od neurodydaktyki, a także metodyków i psychologów, ale przede wszystkim uczniów. Rada musi stać się miejscem żywej debaty o tym, jak uczynić wrocławską szkołę przyjazną uczniom.
- Odejdziemy od oceniania w sześciostopniowej skali ocen na rzecz ocen opisowych we wszystkich szkołach prowadzonych przez Miasto Wrocław, pozostawiając ocenę według skali ocen tylko w zakresie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania.
- We wszystkich szkołach średnich prowadzonych przez Miasto Wrocław umożliwimy bezpłatne uczestniczenie w programie matury międzynarodowej i europejskiej.
- Wprowadzimy we wszystkich szkołach prowadzonych przez Miasto Wrocław system tutorów, którzy będą stanowić przyjazną alternatywę dla szkolnego psychologa dla uczniów i uczennic.
- Chcemy wesprzeć młodych ludzi, ale również nauczycieli tworząc miejsca, w których otrzymaliby wsparcie psychologiczne. Chcemy, żeby raz w tygodniu do każdej z wrocławskich szkół, przychodził psychoterapeuta. I żeby nauczyciele mieli raz w miesiącu możliwość superwizji. Wprowadzimy dodatkowe linie pomocy psychologicznej nie tylko dla dzieci i młodzieży.
- Wprowadzimy system wizytacji zawodowych polegających na odwiedzaniu przez nauczycieli, w ramach obowiązków i w ramach pensum, lekcję swojego odpowiednika w innej szkole oraz samemu byciu wizytowanym przez innego nauczyciela z trzeciej szkoły. Informacja zwrotna, którą dostanie wizytowany, będzie pomocą w doskonaleniu zawodowym, ale też wizytujący może się sporo nauczyć.
- Uczynimy z konkursów na stanowiska dyrektorskie święto społeczności szkolnej, angażując w proces uczniów oraz rodziców, nie pozostawiając go tylko kuratorium i gronu pedagogicznemu. W ramach trzech przedstawicieli organu prowadzącego w komisji konkursowej zawsze będziemy wskazywać przedstawiciela samorządu uczniowskiego jako jednego z nich. Będziemy również wymagać przeprowadzenia otwartych spotkań kandydatów na dyrektora szkoły z uczniami oraz rodzicami.
- Chcemy, aby samorząd uczniowski we wrocławskich szkołach przestał być fikcją, dlatego będziemy wspierać samorządy uczniowskie, pokazywać im, jakie mają prawa i możliwości działania oraz nakazywać dyrektorom i gronu pedagogicznemu traktować go jako współgospodarza szkoły. Chcemy, aby uczniowie odruchowo zgłaszali wszelkie problemy do samorządu uczniowskiego i byli świadomi jego uprawnień oraz możliwości reprezentacji, kształtując w ten sposób postawy obywatelskie.
- Chcemy, aby wrocławskie szkoły organizowały jak najwięcej lekcji na zewnątrz – nie ma znaczenia pogoda, wystarczy się odpowiednio ubrać. Spacerów do parku, czy nad rzekę, powinny odbywać się regularnie kilka razy, w różnych porach roku i nie tylko w ramach lekcji przyrody, geografii, czy biologii, ale też pod byle pretekstem wf, historii, polskiego, fizyki lub WOS. Niech szkoła wyjdzie poza mury, niech będzie częścią społeczności lokalnej.
- Wprowadzimy obchody Dnia Ziemi jako element obowiązkowy we wrocławskich szkołach poprzez przydzielenie dodatkowego budżetu na ich organizację oraz przygotowanie konkursów z nim związanych. Pozostawimy w tym zakresie inicjatywę uczniom.
- Będziemy wspierać organizacje pozarządowe w prowadzeniu zajęć we wrocławskich szkołach i ograniczać jak dalece to jest możliwe negatywny wpływ kuratorium oświaty na ich działanie. Będziemy przekonywać rodziców do korzystania z oferty organizacji pozarządowych. Niech wrocławska szkoła tętni życiem, niech inicjatywy wymyślone oddolnie, a nie w ministerstwie będą dawały więcej satysfakcji uczniom.

Wrocław dla Wszystkich

Co zrobimy, żeby Wrocław stał się miastem dla wszystkich?

- Uchwalimy Wrocławski Plan Równości Płci, czyli plan działania na rzecz eliminacji nierówności płci we Wrocławiu.
- Wprowadzimy parytety płci na stanowiskach dyrektorskich w Urzędzie Miejskim Wrocławia oraz w spółkach miejskich.
- Wprowadzimy zasady gender budgeting w opracowywaniu budżetu miasta.
- Wprowadzimy miejski program polityki zdrowotnej zapewniający wysoki standard opieki okołoporodowej dla wszystkich mieszkank Wrocławia.
- Utworzymy miejski gabinet ginekologiczny bez klauzuli sumienia działający 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu.
- We współpracy z organizacjami pozarządowymi wzmocnimy programy przeciwdziałania w rodzinie.
- Zapewnimy równy udział płci w podziale środków miasta na sport amatorski i zawodowy.
- Będziemy kontynuować dotychczasowe działania miasta w zakresie wsparcia społeczności LGBTQ+.
- Wesprzemy stworzenie we Wrocławiu hostelu interwencyjnego dla osób LGBTQ+ dotkniętych kryzysem bezdomności.
- Zapewnimy stałą obecność tłumacza migowego w każdym Centrum Obsługi Mieszkańcach oraz Biurach Obsługi Klienta jednostek i spółek miejskich, bez potrzeby wcześniejszego zgłoszenia zapotrzebowania usługę tłumaczenia języka migowego podczas wizyty.
- Stworzymy stabilne podstawy finansowe dla organizacji pozarządowych zajmujących się pracą wśród środowisk uchodźczych i migranckich, mniejszości narodowych i etnicznych oraz religijnych, a także działających na rzecz integracji międzykulturowej.
- Zapewnimy otwarty dostęp do usług publicznych we Wrocławiu dla uchodźców i migrantów, w szczególności dla dzieci i młodzieży, dbając o ich edukację i integrację z lokalną społecznością i rówieśnikami.

Miasto Opiekuńcze

Co zrobimy, żeby Wrocław stał się miastem opiekuńczym?

- Uchwalimy nowy Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wrocław, który odejdzie od polityki prywatyzacji mieszkań komunalnych, zastępując ją polityką remontowania obecnych mieszkań komunalnych oraz budowy nowych.
- Przeprowadzimy pełen audyt mieszkaniowego zasobu Gminy Wrocław, wprowadzając na jego czas moratorium na prywatyzację mieszkań.
- Zlikwidujemy Zarząd Zasobu Komunalnego i całość zarządzania mieszkaniowym zasobem Gminy Wrocław przeniesiemy do spółki miejskiej Wrocławskie Mieszkania, kończąc czas utrzymywania dwóch jednostek miejskich zajmujących się tymi samymi zadaniami.
- Poprzez TBS Wrocław będziemy budować nowe mieszkania komunalne w ramach budowy nowych osiedli Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Co najmniej 20% mieszkań będzie przeznaczone na mieszkania komunalne oraz będzie sfinansowanych ze środków gminy, które zabezpieczymy budżecie miasta oraz pozyskamy ze źródeł zewnętrznych jak Krajowy Plan Odbudowy, oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.
- Zlikwidujemy bonifikaty na wykup mieszkań komunalnych. Prywatyzacja musi być ostatecznością i następować wyłącznie po cenach rynkowych oraz za zobowiązaniem się nabywcy mieszkania do jego remontu i udziału w remoncie części wspólnych.
- Stworzymy Miejski Program Remontów Mieszkań Komunalnych, uznając dbałość o obecny zasób mieszkaniowy za priorytet polityki mieszkaniowej, odzwierciedlając go również w budżecie miasta.
- Będziemy na szerszą skalę podpisywać i promować umowy w ramach najmu lokalu komunalnego do remontu, jako dostępnej opcji dla osób o średnich dochodach.
- Zwiększymy zasób lokali socjalnych dla osób bezdomnych, niemogących utrzymać mieszkania samodzielnie z powodu ubóstwa oraz osób eksmitowanych.
- Wprowadzimy elementy samorządność mieszkańców TBS Wrocław oraz ich pełną kontrolę nad spółką. Wprowadzimy Rady Mieszkańców, określające priorytety inwestycyjne dla poszczególnych osiedli TBS Wrocław oraz wprowadzimy

przedstawiciel mieszkańców w radzie nadzorczej, wybierany przez ogół mieszkańców TBS Wrocław spośród osób uprawnionych. Wszelkie dochody komercyjne TBS Wrocław przeznaczone na inwestycje w zasób TBS Wrocław i poprawę jakości życia mieszkańców oraz zapewnimy pełną jawność kosztów i przychodów spółki.

- Wzmocnimy finansowanie i poszerzymy ofertę Programu "Opieka Wytchnieniowa" prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej skierowany do opiekunów osób z niepełnosprawnościami.
- Wzmocnimy finansowanie i poszerzymy ofertę instytucjonalnego wsparcia osób z niepełnosprawnościami, takiego jak Warsztaty Terapii Zajęciowej i Środowiskowe Domy Samopomocy oraz dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny i przedmioty ortopedyczne oraz usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika dla osoby niepełnosprawnej.
- Przeprowadzimy audyt działania Powiatowego Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.
- Powiększymy i podwyższymy jakość oferty Domów Pomocy Społecznej ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, poprzez budowę nowych Domów Pomocy Społecznej, remonty istniejących oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi.
- W ramach TBS Wrocław będziemy kontynuować program budowy nowych mieszkań dla seniorów z udogodnieniami, takimi jak specjalne uchwyty ułatwiające korzystanie z łazienki, obniżone progi przy wejściu do mieszkania, a także system alarmowy.
- Wzmocnimy finansowanie, poszerzymy i wypromujemy projekt "Teleopieka dla mieszkańców Wrocławia" prowadzony przez Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zapewniający przyciski życia dla osób starszych.
- Stworzymy Wrocławski Telefon Zaufania dla Seniorów adresowany do osób starszych, samotnych, potrzebujących wsparcia psychologicznego, który pozwoli przeciwdziałać izolacji społecznej osób starszych, a jednocześnie pełnić funkcję informacyjną i doradczą.
- Wzmocnimy i upodmiotowimy osiedlowe Kluby Seniora poprzez zapewnienie im własnych budżetów na działania, promocję ich działalności wśród seniorów oraz zapewnienia im profesjonalnej animacji czasu wolnego sfinansowanej bezpośrednio z budżetu miasta.
- Utworzymy projekt "Przyszywana Babcia Przyszywany Dziadek" przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej oraz we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz integracji międzypokoleniowej i walki z samotnością osób starszych, oraz dzieci i młodzieży.
- Poszerzymy ofertę i dostęp do programu Trenera Osiedlowego dla dzieci i młodzieży.
- Stworzymy program rozwoju nowych placów zabaw dla dzieci oraz "Trzepaków XXI wieku" dla młodzieży, czyli instalacji służących uprawianiu sportu, integracji i spotkaniom, który będzie prowadzony we współpracy z Radami Osiedli. W planowanie takich miejsc włączymy samorządy uczniowskie ze szkół na danym osiedlu i Młodzieżową Radę Miasta Wrocławia.
- Zapewnimy Młodzieżowej Radzie Miasta Wrocławia finansowanie w wysokości minimum 8 tysięcy złotych rocznie oraz zupełną niezależność.
- Wzmocnimy finansowanie i poszerzymy ofertę Centrów Rozwoju i Aktywności Dzieci i Młodzieży we Wrocławiu poprzez tworzenie nowych placówek, które docelowo powinny znajdować się na wszystkich wrocławskich osiedlach jako najlepszy sposób animacji czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- W dalszym ciągu będziemy wspierać powstawanie nowych Centrów Aktywności Lokalnej, prowadząc ten proces we współpracy z Radami Osiedli. Na każdym osiedlu powinno znajdować się Centrum Aktywności Lokalnej.
- W dalszym ciągu będziemy modernizować istniejące i budować nowe szkoły podstawowe, żłobki i przedszkola, w szczególności na osiedlach poza obwodnicą śródmiejską Wrocławia.
- Będziemy promować instytucję opiekuna dziennego jako domowej metody opieki nad dziećmi do lat 3.
- Zbudujemy i utworzymy nowe szkoły średnie na osiedlach poza obwodnicą śródmiejską Wrocławia.
- Idee miasta opiekuńczego wdrożymy również w planowaniu przestrzeni, w którego centrum stanie osoba z niepełnosprawnością i utrudnionym poruszaniem się, pieszy i rowerzysta, senior i dziecko – osoby najsłabsze i najbardziej narażone. Przyjazne planowanie to pełnowartościowa infrastruktura społeczna w zasięgu 15 minut piechotą, brak barier architektonicznych i infrastrukturalnych, utrudniających przemieszczanie się. To brak wykluczenia w dostępie do usług publicznych, w tym edukacji, zdrowia i transportu zbiorowego.

Miasto Osiedli

Co zrobimy, żeby wzmocnić decentralizację i Rady Osiedla we Wrocławiu?

- Wprowadzimy zasadę corocznej waloryzacji budżetów Rad Osiedli i Funduszu Osiedlowego o wskaźnik inflacji oraz urealnimy środki na zadania społeczne Rad Osiedli.
- Wzmocnimy najważniejsze kompetencje Rad Osiedli, za jakie należy uznać wspieranie inicjatyw społecznych, decydowanie o zagospodarowaniu terenów osiedla oraz drobnych remontów infrastruktury, informowania mieszkańców o sprawach osiedla, organizacja ruchu i utrzymanie czystości.
- Osiedla będą decydować o dysponowaniu środkami z Wrocławskiego Programu Chodnikowego w wysokości 20 milionów złotych rocznie, który utworzymy. Pieniądże będą dzielone według dwóch algorytmów: liczby mieszkańców osiedla i kilometrów dróg pozbawionych chodników.
- Przeprowadzimy cyfryzację obsługi Rad Osiedli, umożliwiając podpisywanie uchwał, wniosków oraz formularzy ofertowych podpisem zaufanym, oraz przesyłanie ich pocztą elektroniczną.
- Podwyższymy jakość obsługi prawnej oraz logistycznej Rad Osiedli przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego poprzez utworzenie dodatkowych etatów w Biurze Współpracy z Osiedlami Wrocławia.
- Zagwarantujemy udział przedstawicieli Urzędu Miejskiego Wrocławia na wszystkich spotkaniach organizowanych przez Rady Osiedli, które zwrócą się o obecność na nich Urzędu Miejskiego Wrocławia.
- Przyznamy prawo głosu przedstawicielowi Rady Osiedla podczas sesji Rady Miejskiej Wrocławia w kwestiach dotyczących osiedla.
- Przyznamy pojedynczej Radzie Osiedla inicjatywę uchwałodawczą.
- Przyznamy prawa delegowania przedstawiciela Rady Osiedla do komisji konkursowej na dyrektorów instytucji mających istotne znaczenie dla życia społecznego na danym osiedlu.
- Na obecnym etapie priorytetem powinno być skupienie się na usprawnieniu funkcjonowania jednostek pomocniczych w ich obecnych granicach, jakiegokolwiek zmiany granic osiedli, łączenie ich lub dzielenie, wynikać powinny z oddolnej woli środowisk osiedlowych lub mieszkańców.

Miasto Oddolnej Demokracji

Co zrobimy, żeby wzmocnić demokrację lokalną we Wrocławiu?

- Zorganizujemy kolejne Panele Obywatelskie, a w pierwszej kolejności Wrocławski Panel Klimatyczny poświęcony zmianom klimatu oraz neutralności klimatycznej miasta w ramach europejskiej misji 100 neutralnych klimatycznie i inteligentnych miast do 2030 roku.
- Wszystkie rekomendacje paneli obywatelskich, które uzyskały poparcie co najmniej 80% panelu, będą traktowane przez władze miasta jako wiążące i będą przekazywane do realizacji.
- Zagwarantujemy, aby wysokość Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego wynosiła co najmniej 1% wydatków gminy, czyli około 60 milionów zł.
- Przywrócimy podział na rejony w puli projektów osiedlowych w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, z kwotą gwarantowaną przypadającą na każdy z rejonów, co sprawi, że mieszkańcy chętniej zaangażują się w składanie projektów, wzmocni budowanie osiedlowych tożsamości oraz wpłynie na bardziej równomierne rozłożenie inwestycji w mieście.
- Zapewnimy wsparcie polityczne dla etapowanych projektów, które regularnie wygrywają w kolejnych edycjach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, realizując je w całości ze środków ogólnych, tj. spoza Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, działając to w porozumieniu z liderami, którzy będą konsultować kształt dalszych inwestycji i nie będą ich dalej zgłaszać do Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego.
- Umożliwimy mieszkankom i mieszkańcom zabierania głosu podczas sesji i posiedzeń komisji Rady Miejskiej Wrocławia.
- Uruchomimy narzędzie do obsługi elektronicznego składania podpisów pod obywatelskimi inicjatywami uchwałodawczymi, co znacząco usprawni i ułatwi ten proces.
- Przystąpimy do międzynarodowego partnerstwa działającego na rzecz dostępu do informacji – Open Government Partnership. Każda umowa zawierana przez Miasto lub miejską spółkę będzie zawierała klauzulę jawności jej warunków oraz personaliów drugiej strony. Miasto i spółki miejskie będą co roku poddawać swoje procedury transparentności audytowi niezależnych organizacji pozarządowych.
- W szerszym zakresie będziemy wykorzystywać referenda lokalne do zatwierdzania decyzji miasta o poważnych konsekwencjach finansowych oraz wyznaczania najważniejszych kierunków rozwoju.

Spis zdjęć

Okładka: Dawid Galus, [CC BY-SA 3.0 PL](#), via Wikimedia Commons

Str. 6: Agagall, [CC BY 3.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 7: Dawid Galus, [CC BY-SA 3.0 PL](#), via Wikimedia Commons

Str. 8: Rafix, [CC BY-SA 3.0 PL](#), via Wikimedia Commons

Str. 9: Mietek Ł, [CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 11: Joee, [CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 12: Agnieszka Kwiecień, [Nova, CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 14: BogTar201213, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 16: Janusz Jakubowski from Warsaw, [Poland, CC BY 2.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 17: Janusz Jakubowski from Warsaw, [Poland, CC BY 2.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 18: Janusz Jakubowski from Warsaw, [Poland, CC BY 2.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 19: Daviidos, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 20: Tomasz Gąsior, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 21: Joee, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 23: Maciek Lulko, [CC BY-NC 2.0 DEED](#), via Flickr

Str. 26: Neo[EZN] / fotopolska.eu, [CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 27: Evidamii019, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 30: Aw58, [CC BY-SA 4.0](#), via Wikimedia Commons

Str. 31: Ziko, [CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Tył: Dawid Galus, [CC BY-SA 3.0 PL](#), via Wikimedia Commons

@ZIELONIWROCLAW

@ZIELONIWRO